122. Perjantaina 9 päivänä lokakuuta 1992

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia S.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon 36 a §:n muuttamisesta 3618

Lakialoite n:o 22
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9

2) Ehdotus laiksi tilauslentoverosta 3619

Hallituksen esitys n:o 143
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

3) Ehdotukset laeiksi kunnallislain muuttamisesta ja kuntajaosta annetun lain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 70
Lakialoitteet n:ot 11 ja 24
Toivomusaloitteet n:ot 206 ja 237/1991 vp ja 49
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 8

Kolmas käsittely:

4) Ehdotus laiksi kansainvälisten sopimusten julkaisemisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta 3621

Hallituksen esitys n:o 129
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10

5) Ehdotukset laiksi kaupunginviskaalista ja nimismiehestä käräjäoikeuden syyttäjänä ja laiksi kaupunginviskaaleista annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 101
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

S.

6) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta 3621

Hallituksen esitys n:o 140
Toivomusaloitteet n:ot 67, 69, 71—73, 83, 85, 87, 88, 90—92, 101, 104, 109, 129, 138, 143, 151, 155 ja 159/1991 vp sekä 28, 30 ja 37
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39

7) Ehdotus laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain muuttamisesta 3632

Hallituksen esitys n:o 141
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40

8) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 167
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

9) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 52
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

10) Ehdotukset laeiksi maatalouden tutkimuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtion maatalousteknologian tutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta 3633

Hallituksen esitys n:o 146
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

11) Ehdotus laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 128
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

S.

12) Ehdotus laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta 3633

Hallituksen esitys n:o 125
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

Esitellään:

13) Ed. U. Anttilan ym. lakialoite n:o 33 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laeiksi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n ja asianajajista annetun lain muuttamisesta (HE 56) 3634

15) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä laiksi kansainvälisistä kehitysluotoista annetun lain kumoamisesta (HE 10) ..... „

16) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28 hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta (HE 126) ..... „

17) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta (HE 175) ..... „

18) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi työllisyyslain 26 §:n muuttamisesta (HE 112) ..... „

19) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta (HE 159) ... „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Alaranta, Hiltunen, Huuhtanen, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jäätteenmäki, Kanerva, Kohijoki, Laakso, Lindqvist, Metsämäki, Morri, Niinistö, Nyby, Pekkarinen, Pietikäinen S., Pokka, Polvinen, Roos J., Röntynen, Seppänen, Toivonen, Tuomioja ja Vihriälä.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Jansson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. J. Roos sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Jansson, Jäätteenmäki, Laakso, Lindqvist, Metsämäki, Niinistö, Pesälä, Polvinen, Seppänen, Toivonen, Tuomioja ja Vihriälä sekä kuluvan kuun 16 päivään sairauden vuoksi ed. Nyby ja virkatehtävien vuoksi ed. Huuhtanen.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 217, joka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 370, 379, 380, 381, 383, 393 ja 426. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon 36 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Lakialoite n:o 22
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9. Viime tiistaina pidetyssä kolmannessa täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Paloheimo ed. Pykäläisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin lakialoitteeseen n:o 22 sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka yhtyy perustuslakivaliokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Paloheimon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 74 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 1)

Eduskunta on yhtynyt perustuslakivaliokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi tilauslentoverosta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 143
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44. Viime tiistaina pidetyssä kolmannessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—5 § hyväksytään keskustelutta.

6 §.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ehdotan, että 6 §:ään lisättäisiin uusi, seuraavasti kuuluva 4) kohta: "Veroa ei ole suoritettava: - - 4) sellaisesta henkilöstä, jolle lääkäri on määrännyt matkan sairausvakuutuslain 9 §:ssä tarkoitetun sairauden hoitoon ja joka on matkalipun luovutuksen yhteydessä esittänyt hänellä olevan sairausvakuutuskortissaan hoidon kohteena olevasta sairaudesta sairausvakuutusasetuksen 13 §:ssä mainittu merkintä."

Ed. R i i h i j ä r v i : Herra puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Riihijärven kannattamana ehdottanut, että 6 §:ään lisättäisiin hänen edellä esittämänsä 4) kohta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 75 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

7—26 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laeiksi kunnallislain muuttamisesta ja kuntajaosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 70
Lakialoitteet n:ot 11 ja 24
Toivomusaloitteet n:ot 206, 237/1991 vp ja 49
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 8. Viime tiistaina pidetyssä kolmannessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Paloheimo ed. Pykäläisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi ensimmäisen lakiehdotuksen osalta hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Perun ehdotukseni, koska asia tulee esille yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Puhemies: Totean, että ed. Paloheimo on peruuttanut käsittelyn pohjaa koskevan ehdotuksensa.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

7 a ja 8 § hyväksytään keskustelutta.

11 §.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Koska emme voi hyväksyä, että myös kunnissa siirryttäisiin enemmistöpäätösmenettelyyn, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että voidaan yksinkertaisella enemmistöllä määrärahakysymykset ja viran perustamiset esittää, ehdotan, kuten lakialoitteessani n:o 24, että 11 §:n 2 momentti kuuluu kuten voimassa olevassa laissa.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäkipään tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Mäkipää ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, että 2 momentti poistettaisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Mäkipään ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 10 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

54 § hyväksytään keskustelutta.

56 §.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Herra puhemies! Ehdotan, että 56 § saisi vastalauseessa olevan sanamuodon, mikä tarkoittaa, että kunnanjohtaja voidaan valita myös määräajaksi, siis, huom., myös määräajaksi.

Ed. U. Anttila: Herra puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 66 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 33. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

58 a, 61, 63, 71 a, 71 b, 80, 83, 87 ja 95 §, 103—115, 11 luvun otsikko, 137, 140—146 ja 148 § sekä voimaantulosäännös hyväksytään keskustelutta.

Johtolause.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Ehdotan, että 50 §:ää ei kumottaisi, vaan että se olisi kuten voimassa olevassa laissa.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäkipään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Mäkipää ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, että 50 §:ää ei kumottaisi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Mäkipään ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 9 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 2 a, 3, 4, 15 b ja 49 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy hallintovaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi kansainvälisten sopimusten julkaisemisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 129
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi kaupunginviskaalista ja nimismiehestä käräjäoikeuden syyttäjänä ja laiksi kaupunginviskaaleista annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 101
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 140
Toivomusaloitteet n:ot 67, 69, 71—73, 83, 85, 87, 88, 90—92, 101, 104, 109, 129, 138, 143, 151, 155 ja 159/1991 vp sekä 28, 30 ja 37
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Tässä salissa on varmasti moni viime aikoina muistellut kaiholla niitä liikuttavia puheita, mitä erityisesti keskustan edustajat viime kaudella käyttivät verotuksen epäoikeudenmukaisuudesta erityisesti silloin, kun puhuttiin Holkerin hallituksen verouudistuksesta. Muistamme hyvin ne säkenöivät, tuliset, tavallisia pienituloisia ihmisiä puolustavat puheet, jotka olivat meistä tuolla vasemmallakin silloin aivan oikeita puheita. On hyvin muistissa se, mitenkä Holkerin hallituksen verouudistus oli keskustan edustajien mielestä todella epäsolidaarinen, epäoikeudenmukainen, kerta kaikkiaan täysin väärä ratkaisu. Me muistamme oikein hyvin, mitenkä silloin erityisesti ed. Pekkarinen ja ed. E. Aho aina olivat ensimmäisten joukossa ja etunenässä puhumassa siitä, mitenkä verotusta kehitetään täysin väärään ja epäoikeudenmukaiseen suuntaan.

Aivan samalla tavalla on monen mielessä tässä salissa ja varmasti tämän salin ulkopuolellakin ne keskustan edustajien puheet, mitä käytettiin käytettiin aina liikevaihtoveron korottamisen yhteydessä. Silloin erityisesti ed. Pekkarinen ja E. Aho olivat myöskin aina ensimmäisten joukossa kertomassa siitä, mitenkä liikevaihtoveron korottaminen on todella epäoikeudenmukaista ja kohdentuu kaikkein heikoimmin pärjääviin ihmisiin.

Nämä me kaikki muistamme, ja sen vuoksi ihan mielenkiinnosta hain muutaman näitä vanhoja keskustan vastalauseita parin kolmen vuoden takaa ja luin niitä perusteluita, millä he

silloin näitä liikevaihtoveron korotuksia vastustivat. Minulla on esimerkiksi edessäni keskustan vastalause, mistä löytää alta nimet Mauri Pekkarinen, Esko Aho, Jukka Vihriälä jne., vuodelta 1989, jolloinka liikevaihtoveroa korotettiin ajalla 1.6.—30.11.1989. Täältä on hyvin mielenkiintoista todeta tekstiä, joka kävisi tähän päivään vielä huomattavasti paremmin kuin silloin vuoteen 89. Mainitut keskustan edustajat vastalauseessaan toteavat, mitenkä liikevaihtoveron korotus kohdistuu suhteellisesti rankimmin samoihin väestöryhmiin, mihinkä verouudistuksen epäoikeudenmukaisuudet kokonaisuudessaan kohdentuvat: Erityisesti pieni- ja keskituloiset, asuntovelalliset, lapsiperheet menettävät verouudistuksessa, ja näitä myös liikevaihtoveron korotus rankaisee kaikkein eniten.

Tämähän oli aivan oikeaa tekstiä silloin, mutta on ihmeellistä, että keskustalle ei tämä teksti enää käy, vaan he ovat kaiken unohtaneet ja toimivat täysin toisella tavalla. Tarvitsee vain muistella niitä viime viikon puheita, kun täällä puhuttiin pääomatuloverouudistuksesta, jossa viedään verotusta entistä huomattavasti enemmän epäoikeudenmukaiseen suuntaan: Annetaan verohelpotuksia sinne, minne ne eivät missään tapauksessa tänä päivänä kuulu.

Vasemmistoliitto on edelleen samalla linjalla kuin keskusta oli pari kolme vuotta sitten. Toivon, että myös keskusta olisi entisellä alkiolaisella ja myös vasemmistoliittolaisella linjalla, kun puhutaan veron korotuksista ja nyt liikevaihtoveron korotuksesta. Me olemme vieläkin oikeudenmukaisuuden kannalla ja olemme sitä mieltä, että liikevaihtovero koskettaa eniten nimenomaan pienituloisia, suurimenoisia lapsiperheitä, asuntovelallisia, aivan kuten keskusta mm. vuonna 1989 totesi äsken puheena oleen vastalauseen mukaisesti. Siksi, herra puhemies, vasemmistoliitto vastustaa tätä liikevaihtoveron korotusta. Olemme vastustaneet, kuten myös keskusta aikanaan, väliaikaista korotusta. Olimme silloin sitä vastaan ja olemme myös sitä vastaan, että väliaikaisesta korotuksesta tehtäisiin nyt pysyvä.

Siksi ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Siltä varalta, että äsken mainitut keskustan edustajat eivät olisi kuitenkaan hylyn eli ihan tuoreen mielipiteensä kannalla enää vaan ovat liikevaihtoveron pysyvän korottamisen kannalla, ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin siten kuin mietintöön liitetyssä I vastalauseessa, mikä tarkoittaa sitä, että tässä tilanteessa verotusta pitäisi tarkastella uudelleen kokonaisuutena vähän oikeudenmukaisemmalla tavalla. Tämä merkitsisi sitä, että luovuttaisiin suunnitelluista pääomatuloverohelpotuksista ja purettaisiin niitä verohelpotuksia, mitä tuloverossa on hyvätuloisille annettu, eli tarkistettaisiin tuloveroasteikoita yläpäästä ja verotuksen osalta siirryttäisiin enemmänkin ympäristöverojen suuntaan.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Apukka osui oikeaan kritisoidessaan hallituksen veropolitiikkaa. En tiedä, onko koskaan Suomen historiassa harrastettu niin tulonjaollisesti epäoikeudenmukaista veropolitiikkaa kuin nyt. Ehkä kaikkein epäoikeudenmukaisinta on se, että verotuksen painopistettä siirretään kunnallisveroäyriin, joka tunnetusti jakoverona rasittaa kaikkein eniten pieni- ja keskituloisia. Tässä suhteessa edellisen hallituksen suuren verouudistuksen mahdollinen epäoikeudenmukaisuus kalpenee sen suuren tulonjaollisen epäoikeudenmukaisuuden rinnalla, mikä nyt tapahtuu.

Suomen tulevaisuuden kannalta ehkä kaikkein onnettominta on, että kaikki veron kiristykset tässä laman oloissa, itse asiassa niiden tuotto, käytetään siihen, että työttömyyttä ylläpidetään ja pankeille maksetaan erilaista toimeentulotukea eli veron korotuksista ei ole Suomen käyntiin saattamisen kannalta edes toivottavia hyötyjä, vaan kaikki tuloverotuotot alkavat mennä pysähtyneisyyden ylläpitoon. Tästä on varmasti erittäin suuria seurauksia esimerkiksi sen suhteen, että kaikki tutkimukset nyt osoittavat sen, että juuri nuori koulutettu ikäluokka suunnittelee ihan joukkomuuttoa pois tästä korkeiden verojen ja pessimismin maasta. Juuri tuo nuori koulutettu sukupolvi olisi erittäin tarpeen, kun laman jälkeen ryhdytään jälleenrakentamiseen. Eli lama on viemässä myös tulevaisuuden ja nuoret tästä maasta. Tämä on se lasku, joka tulee ehkä kaikkein kohtalokkaimmaksi tulevaisuudessa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Silmiä kostuttava puhe tämä viimeinen, mutta ei liittynyt välttämättä asiaan.

Mitä tulee ed. Apukan näkemyksiin, niin hän jätti meidät mainitsematta. Me olemme tietysti vastustaneet liikevaihtoveron korotusta systemaattisesti. Nythän ei ole kysymys liikevaihtoveron korottamisesta, vaan nykyisin voimassa olevan tason säilyttämisestä. Meidän täytyy saada jostakin varoja. Turha täällä on vastustaa syste-

maattisesti, niin kuin vasemmistoliiton tapana on vastustaa yleensä kaikkea välittämättä mitään seurauksista. Me olemme teidän tukenanne olleet monta kertaa näissä asioissa, mutta me ajattelemme asiakohtaisesti näitä asioita.

Niin kuin myöhemmin tullaan ed. Riihijärven ponnessa näkemään, me haluaisimme suunnata liikevaihtoveron alennuksen ihmisten peruselintarvikkeille ja tätä kautta suunnata liikevaihtoveron alentamisen sellaisille alueille, jotka todella auttavat köyhää ihmistä.

Kylmä totuus on vain tällä hetkellä se, että meillä ei ole varaa liikevaihtoveron alentamiseen. Kun meillä on pussi tyhjä kuin turusen putki joka suhteessa, niin meillä ei ole yksinkertaisesti varaa lähteä nykyisestä käytännöstä alentamisen suuntaan. Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmällä on tietysti vapaat kädet, kuinka äänestämme. Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tällaista populismia ei tässä vaiheessa kannata harjoittaa, vaan on tunnustettava realistiset tosiasiat ja lähdettävä siitä, että laki hyväksytään, nykyinen käytäntö säilytetään, mutta peruselintarvikkeiden suuntaan, joissa alentaminen koskisi nimenomaan vähätuloista ihmistä erityisen merkittävästi, on liikuttava, jos meillä vähänkin varaa on.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa ennen kaikkea ed. Jaakonsaarta siitä, että tämä ratkaisuhan ei merkitse muutosta siihen veropoliittiseen linjaan, jonka edellinen hallitus jälkeensä jätti. Liikevaihtovero ei tällä ratkaisulla kiristy, mitä tässä ollaan tekemässä, se vain säädetään pysyväksi.

Mitä muuhun verotukseen tulee, sen perinnön osalta, minkä te jätitte tälle hallinnolle, ollaan paraikaa hallituksen piirissä tekemässä ratkaisuja, joilla joko väliaikaisesti tai muulla tavalla ainakin osa siitä ennen kaikkea suurituloisimpien hyödyksi tulleesta veroalesta joko väliaikaisesti tai pysyväluontoisemmin otetaan pois. Näin ollaan, ed. Jaakonsaari, todellakin korjaamassa ainakin väliaikaisesti sitä ratkaisua, mikä viime vaalikaudella tehtiin.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jaakonsaaren puheenvuoron jälkeen en oikein tiedä, mikä on SDP:n veropoliittinen linja vai onko sitä ollenkaan. En ymmärtänyt, vastustaako hän tätä lakiesitystä vai eikö vastusta. Hän sanoi, että verojen korottaminen on huonoa politiikkaa. Kuitenkin SDP:n puheenjohtaja on esittänyt, että palattaisiin vanhoihin verotaulukoihin. Olisi hyvä tietää, mikä on SDP:n linja vai onko sitä enää olemassakaan.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemelle totean, että vasemmistoliitto vastustaa todellakin verotuksen progressiivisuuden vähentämistä, joka on tapahtunutta tosiasiaa verouudistuksen aloittamisesta lähtien. Jos oikein muistan, tekin olitte silloin hallituksessa mukana sitä alkua liikkeelle panemassa. Me vastustamme myös pääomaverotuksen keventämistä. Mutta me kannatamme suurituloisten tulo- ja varallisuusveron korottamista. Emme me kaikkea vastusta.

Minäpä olen melko varma, että tälle meidän jo kauan sitten esittämällemme verokorjauksen linjalle on pakko tulla kaikkien niiden, jotka kantavat vastuuta valtiontaloudesta ja myös siitä, että sosiaalipalvelut pienituloisten osalta pysyvät.

Nyt ed. Aittoniemi ratsastaa ponnella. Yleensä hän on niitä ilkkunut, mutta näyttää se kelpaavan silloin, kun ei voi oikealla linjalla olla.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin ed. Aittoniemelle. Kun hän viittaa jo tulevaan ed. Riihijärven ponteen, jossa peruselintarvikkeilta vaaditaan liikevaihtoveroa poistettavaksi, on muistettava, että verojärjestelmämme on sikäli monimutkainen, että se saattaisi nostaa ja mitä todennäköisimmin nostaisi peruselintarvikkeiden hintaa, koska samalla niille tuleva alkutuotevähennys poistuisi. Kun niillä tällä hetkellä saattaa olla jopa miinusverokanta, tässä mielessä tämä esitys ikävä kyllä, ei tulisi alentamaan elintarvikkeiden hintaa, vaan nostamaan sitä. Tämän takia tähän ponteen en tule yhtymään.

Mitä tulee ministeri Pekkarisen puheenvuoroon, on todettava, että viime kaudella hän hyvin ponnekkaasti oli vastustamassa hallituksen esityksiä ja vaati silloin aina ministereitä olemaan läsnä, kun veroasioista keskustellaan. Nyt hänellä on tapana poistua välittömästi salista, kun hän on oman sanottavansa sanonut.

Kun on kulunut jo puolitoista vuotta siitä, kun tämä hallitus on aloittanut, olisi ollut aikaa tehdä ne korjaukset, joita keskusta on monesti vaatinut verolainsäädäntöön esimerkiksi hyvätuloisten progressiivisen verotuksen kiristämiseksi, mutta keskusta ei ole näitä tänne suostu-

nut tuomaan. Nytkin kysymys on pelkästään kunnallisvaalikampanjasta, ja vaalien jälkeen ainoastaan nostetaan pieni- ja keskituloisten verotusta.

Ed. Jansson merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täytyy kyllä minunkin vähän ihmetellä ed. Aittoniemen johdonmukaisuutta. Jos hän on ollut tähän asti sitä mieltä, että liikevaihtovero kohdentuu hyvin epäoikeudenmukaisella tavalla, ja on vastustanut sitä tähän saakka, nyt hän yhtäkkiä jostain syystä unohtaa nämä perustelunsa ja on sitä mieltä, ettei voi olla hylkäämässä liikevaihtoveron korotuksen pysyväksi tulemista. Siinä on erittäin suuri epäjohdonmukaisuus. Jos se kohdentuu väärin tuo liikevaihtovero, eikö sitä pitäisi aina vastustaa ja yrittää verotusta kiristää siellä, missä se kohdentuu oikeudenmukaisimmalla tavalla eli juuri niin kuin me olemme esittäneet: Ei pitäisi tässä tilanteessa helpottaa suurten omaisuuksien verotusta eikä toteuttaa pääomatuloverotusta siinä muodossa kuin hallitus esittää ja pitäisi kiristää verotaulukoita, ottaa sieltä veroja, mistä niitä voidaan ottaa, eikä toteuttaa verotuksen kiristämistä ja sen kireänä pitämistä sillä tapaa, että otetaan mahdollisimman väärin kohdentuvalla verolla ihmisiltä rahat eli juuri liikevaihtoverolla?

Minua myös ihmetytti ministeri Pekkarisen äskeinen vastaus, jonka hän kiireesti sanoi ja poistui täältä salista, kun hän totesi, että tämän hallituksen veropoliittinen linja ei millään tavalla poikkea edellisen hallituksen veropoliittisesta linjasta. Kyllä meille varmasti kaikille tässä salissa jäi sellainen käsitys, että kun ed. Pekkarinen aikanaan pääsee hallituksesta käsin veropolitiikkaa ohjaamaan, niin se tulisi taatusti poikkeamaan suurella tapaa edellisen hallituksen veropoliittisesta linjasta, mutta nyt hän kävi täällä itse todistamassa, että tämä ei millään tapaa poikkea siitä.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En lähde ministeri Pekkarisen kanssa väittelemään siitä, onko nykyisen hallituksen linja liikevaihtoveron korotuksiin nähden poikennut edellisestä hallituksesta. Mutta ainakin pienen eron näen, ja se on se, että edellinen hallitus teki ehdotuksia liikevaihtoveron väliaikaisesta korottamisesta ja nykyinen hallitus sen pysyvästä korottamisesta 22 prosenttiin.

Sen sijaan huomio kiintyy siihen, että ministeri Pekkarinen ei lainkaan vastannut siihen arvosteluun, joka kohdistui hänen ja keskustan kannanottojen muutoksiin. Kun minäkin lueskelin eräänä päivänä edellisen hallituskauden aikana eduskunnassa esillä olleita liikevaihtoveron korotusesityksiä, löysin sieltä mm. sellaisia ehdotuksia, että kun ed. E. Laine oli ehdottanut liikevaihtoveron korotuksen hylkäämistä, niin ed. E. Aho oli sitä kannattanut ja toisinaan ed. S-L. Anttila, mutta nyt kumpikin on muuttanut mielensä.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen veropolitiikka poikkeaa edellisen hallituksen veropoliittisesta linjasta lähinnä sen takia, että verotusta kiristetään kautta linjan. Tämä kiristäminen laman ja taantuman oloissa on väärää talouspolitiikkaa, niin kuin edellisenkin hallituksen veropolitiikka oli väärää suhdannepolitiikkaa, kun verotusta helpotettiin nousun aikana. Kun nyt kiristetään laman aikana, se merkitsee työttömyyden lisääntymistä ja laman syventämistä. Tämä on se erittäin huono puoli, joka johtaa kanootin kiville aivan päivänselvästi.

Mitä tulee ed. Tuulikki Ukkolan puheenvuoroon, sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtaja on esittänyt aivan samalla tavalla kuin keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja, että voitaisiin palata entisiin verotaulukoihin suurten tulojen osalta. Tässä todellakin tarkoitetaan suurituloisia eikä niitä suurituloisia, mitä hallitus nyt kaavailee, kun puhutaan esimerkiksi pakkolainasta. Kun suurituloisten alarajaksi määritellään jo 80 000 vuodessa ansaitseva, niin taitaa olla koko Suomen työssä käyvä kansa suurituloisten joukossa.

Kyllä eduskunnassa on syytä käydä periaatteellisempi veropoliittinen keskustelu, koska selvästi tämä veropolitiikka on johtamassa Suomen yhä syvempään lamaan ja korkeampaan työttömyyteen. Se leikkaa kotimaista kysyntää. Kun tiedämme, että kysynnästä on 80 prosenttia kotimaista kysyntää, niin yhteiskunta yksinkertaisesti pysähtyy myös tämän veropolitiikan seurauksena.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On yhdentekevää, peritäänkö

liikevaihtovero tilapäisen lain vai vakinaisesti voimassa olevan lain perusteella. Markat ovat aina samanlaisia.

Mutta sen sanon, että jos tähän saakka on peritty liikevaihtoveroa 22 prosenttia, niin meillä ei ole mitään varaa tällä hetkellä niin suuresta tulolähteestä lähteä hiipimään taaksepäin, kuin liikevaihtovero valtiolle on. Jos eivät vasemmistoliitto ja demarit ymmärrä tätä, turha niitä on Esko Ahon kutsuskellakaan neuvotteluihin. Asia on täysin selvä. Realiteetit täytyy tunnustaa ja sillä selvä, taikka muuten me poljemme koko ajan paikallamme. Siitä ei päästä mihinkään.

Mutta sen sijaan, kun ed. Backman totesi, että ei voida peruselintarvikkeille säätää liikevaihtoveron osalta sellaista lakia, että vastaavasti elintarvikkeiden hinnat alenisivat, niin se on täysin perätön väite. Jos se edellyttää muutoksia myöskin muihin lakeihin ja laskentaperusteisiin, silloin ne on tehtävä, eikä yksinomaan saa olla tarkoituksena, että liikevaihtoveroa alennetaan elintarvikkeiden osalta. Peruslähtökohtana täytyy olla sen, että elintarvikkeiden hinnat alenevat tämän toiminnan seurauksena, ja se on täysin mahdollista tehdä mutta ei yksinomaan liikevaihtoveroa alentamalla niiden osalta.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustajat Apukka ja Laine ja eräät muutkin ovat erityisesti ihmetelleet sitä, että eräiden keskustan edustajien mielipiteet ovat vuoden 89 keskusteluista muuttuneet. Sopii kyllä ihmetellä, eikö nimenomaan vasemmalla ole huomattu sitä, että vuodesta 89 Suomen tilanne on oleellisesti muuttunut ja varsinkin valtiontalouden tilanne on muuttunut sillä tavalla, että sopisi yhden jos toisenkin miettiä sitä, millä tavalla valtiontalous pidetään pystyssä. Siihen nähden voisi jopa sanoa, että olisi erityisen tärkeää myöskin kaivaa omat kannanotot vuodelta 89 esille ja miettiä, miten niitä pitäisi muuttaa muuttuneeseen tilanteeseen verrattuna.

Tulonjakokysymyksistä on todettava, että kiistaton tosiasia on se, että tulonjakotilastot osoittavat sinipunahallituskauden aikana suomalaisten tuloerojen suurentuneen suurituloisten hyväksi. Se on toki sanottava, että saman suuntainen kehitys on vaarassa tulla myöskin tällä kaudella, ellei nopeasti tehdä uudistuksia verotuksessa niin, että myöskin suurituloisemmat ottavat enemmän osaa tässä lamatilanteessa.

Niitä puheita ei voi pitää perusteltuina, jotka sanovat, että nämä suurituloisimpiin kohdistuvat verot vähentäisivät kansakunnan kysyntää, koska hallituksen toimenpiteillä ne ovat käytettävissä suoraan työttömien työllistämiseen ja sitä kautta työttömät aivan varmasti suurimman osan niistä tuloista käyttävät kulutukseen ja varmaankin sitä kautta kulutuskysyntä ja työllisyys kyllä eri tavalla paranevat, kuin jos nämä lisämarkat olisivat suurituloisilla lisämarkkoina.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen täsmälleen samaa mieltä ed. Aittoniemen kanssa, että me voimme luoda verojärjestelmän, jolla lasketaan elintarvikkeiden hintoja. Mutta juuri samasta syystä en ole valmis hyväksymään pontta, joka toteaa, että poistetaan asteittain peruselintarvikkeiden liikevaihtovero. Jos tämä vain tehdään, se tulee nostamaan peruselintarvikkeiden hintoja kaupassa, kun taas esimerkiksi makeisten hinnat tulisivat liikevaihtoveron poiston seurauksena itse asiassa halpenemaan. Tässä mielessä täytyy erottaa nämä kaksi tavoitetta: mikä on lopullinen tavoite ja kuinka se hoidetaan. Asiaa ei voida hoitaa poistamalla vain liikevaihtoveroa, kuten tuleva pontenne esittää.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korva paransi tuota puhettaan niin kuin poro juoksuaan. Alku oli erittäin kriittinen siihen nähden, mitä vasemmistoliitto on esittämässä, mutta lopussa hän puhui ihan samaa siitä, että otetaan nyt suurituloisilta ja käytetään se raha valtiontalouden kautta niiden ihmisten tukemiseen, joiden asema on vaikein ja joiden kulutuskyky nopeimmin vaikuttaa myös työttömyyttä vähentävästi. Tämä keskustan linjaushan on ihan oikea tältä osin, jos se käytäntöön sitten menee.

Tähän pitäisi tietysti lisätä vielä se, että pääomaverotuksessa rikkaille annettavat verohelpotukset peruutetaan ja talletustilien matalat lähdeverot korotetaan.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korva ei ollut täällä edellisellä kaudella eikä voi tietystikään ottaa vastuuta veljiensä puheista, mitä esimerkiksi veljet Pekkarinen ja Aho täällä edelliskaudella puhuivat. Ihan niin kuin ed. Tennilä totesi, ed. Korvan puheet loppua kohti paranivat.

Edellisellä kaudella keskusta hyvin johdonmukaisesti vastusti liikevaihtoveron korotusta

todeten, että se kohdentuu epäoikeudenmukaisella tavalla pienituloisiin, lapsiperheisiin, asuntovelallisiin jne., ja esitti täällä silloin hyvin ponnekkaasti sitä, että verotuksen painopistettä pitäisi liikevaihtoveron sijasta pistää johonkin muualle. Tätä ihmeellistä puheitten ja tekojen ristiriitaahan me täällä nyt peräämme. Nyt kun keskusta on merkittävin hallituspuolue ja voisi tehdä juuri näin, keventää liikevaihtoverotusta ja kiristää hyvien tulojen verotusta, niin miksei nyt tehdä, kun tätä koko viime kausi vaadittiin? Tästä on juuri kysymys.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korvan vastauspuheenvuorosta kävi selvästi ilmi, että kepun veropolitiikka on suhdanneluontoisesti ollut ja on edelleen juuri väärän suuntaista, eli kun kepu vastusti liikevaihtoveron korotusta, silloin sitä olisi nimenomaan pitänyt korottaa, jotta talouden ylikuumeneminen olisi voitu hillitä tai sitä olisi voitu estää. Nyt, kun lama on syvimmillään, niin sitä edelleen syvennetään veronkorotuksilla. Kepun veropoliittinen logiikka on se, että kun kerran on tehty ajoitusvirhe, se korvataan sillä, että tehdään uudelleen ajoitusvirhe.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaiselle totean, että kritiikissä pitää olla kohtuullinen. Kyllähän verotus on kokonaisuus, ja supervirhe oli se, että noususuhdanteen oloissa, rahamarkkinoiden vapautumisen oloissa tuloverotusta Suomessa isotuloisten osalta voimakkaasti kevennettiin. Tehtiin totaalinen virhe.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaiselle haluaisin todeta sen, että teorian mukaan ilman muuta suhdanneajattelu näin esitettynä pitää paikkansa. Mutta se täytyisi myös tosiasioitten valossa ottaa huomioon, että meillä valtiontalouden alijäämä on nyt sitä suuruusluokkaa, että ne siirtymät, joita tällä tasolla verotuksessa tehdään, ovat yhtä teoreettisia ja pelkästään teoreettisia tässä mielessä. Aika teennäistä on nyt tämän tyyppistä kritiikkiä esittää, kun peruskysymys ilman muuta on kuitenkin se, että valtion talous pitää saada kuntoon ennen kuin yleensäkään voidaan suhdannepoliittisia perusteemoja ryhtyä kansantaloudessa soveltamaan.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilä puhuu toisin päin kuin totuus on. Nyt, kun laskelmia on tehty siitä, miten eri tuloluokissa verot ovat muuttuneet, ne ovat aika tarkkaan samojen prosenttiyksiköiden puitteissa samalla tavalla muuttuneet. Nimittäin täytyy ottaa huomioon, että vaikka marginaaliveroasteikko putosi, myös monet vähennykset jäivät pois ja ne vaikuttavat tietenkin yläpäässä nopeammin veron määrään. Myös tuli muita veroja lisää, jotka erityisesti suurituloisilla pyrkivät olemaan sellaisia, että kun kaikki verot lasketaan yhteen tulo- ja pääomapuolesta, verot suurin piirtein kaikilla ovat saman verran prosentuaalisesti vähentyneet. Täällä vain katsotaan marginaaliveroprosentteja ja kuvitellaan, että ne ovat määränneet asian. Se ei pidä paikkaansa.

Siksi toiseksi meillä Suomessa, kun muissa maissa on verouudistukset tehty, tällä hetkellä marginaaliveroprosentti, kun otetaan kunnanvero ja valtionvero ja muut huomioon, nousee kuitenkin yli 60:n, kun esimerkiksi Ruotsissa on päästy jo 50:een. Se johtaa siihen, että helposti esimerkiksi nuoret lahjakkaat ihmiset, joilla olisi hyvät tulot saatavissa Suomessa, muuttavat vielä sellaisiin maihin, joissa on edullisemmin verotus hoidettu.

En usko, että on kovin edullista kovin paljon muuttaa marginaaliveroprosenttia tässä vaiheessa Suomessa väärään suuntaan.

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Laki antaisi aihetta varmasti pitkiinkin keskusteluihin.

Ed. Tiurille toteaisin vain sen, että ei nuorilla lahjakkailla ole koskaan professorin palkkaa. Monella tavalla lahjakkaiden opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden kohdalla, vallankin nyt kun 11 000 akateemisen loppututkinnon suorittanutta työtöntä on aivan toimeentulon alapuolella, täytyy katsoa muita ratkaisuja.

SMP on johdonmukaisesti liikevaihtoveron kohdalla esittänyt, että peruselintarvikkeet on siitä irrotettava. Me kannatamme ylellisyystavaroitten verottamista myös liikevaihtoverolla, mutta emme hyväksy sitä, että peruselintarvikkeita nämä rasittavat monella tavalla. Turha on ed. Backmanin paeta verolain pykälien taakse. Se pystytään varmasti erottamaan, mikä on peruselintarviketta ja mitkä ovat ylellisyystavaroita.

Samoin myös korjaamo- ja huoltotoiminnan liittäminen liikevaihtoveron piiriin on ollut suuri virhe. Kun vihreät puhuvat paljon kierrätyksestä, parasta kierrätystä on kuitenkin se monenlai-

nen korjaamo- ja huoltotoiminta, jolla saadaan laitteitten ja koneitten käyttöikää jatkettua. Siltä olisi ehdottomasti myös liikevaihtovero poistettava.

On, niin kuin ed. Aittoniemi sanoi, veronmaksajan kannalta yhtä raskasta, onko vero pysyvä vai onko se vuosittain uudistuva. Sen tähden me näemme, että kun nyt rahapulassa tällainen liikevaihtoverolaki on menossa läpi eduskunnassa, on meidän kuitenkin syytä siihen liittää perusteluissa loppukaneetti.

Ehdotankin, herra puhemies, että perusteluissa lausutaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivyttelemättä toimiin liikevaihtoverojärjestelmän uudistamiseksi siten, että peruselintarvikkeiden liikevaihtovero poistetaan asteittain kolmen vuoden kuluessa ja että vero poistuu jo vuoden 1994 alussa tärkeimpien peruselintarvikkeiden sekä kirjojen osalta."

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vielä lyhyesti peruselintarvikkeiden liikevaihtoverosta. On totta, ettei ole mitään vaikeutta erotella peruselintarvikkeita muista tuotteista ja poistaa niiltä liikevaihtoveroa, mutta kannattaa muistaa, että samalla poistettaisiin kyseisten tuotteitten ns. alkutuotevähennys. Tämän seurauksena saattaisi useassa tapauksessa käydä niin, en muista eri elintarvikkeiden osalta tätä yksilöidysti, että kaupan hyllyllä näitten elintarvikkeitten hinta nousisi. En nimittäin usko, että voitaisiin mennä järjestelmään, jossa tällainen vähennys säilyisi, vaikka kyseinen vero, jota kompensoimaan vähennys on tehty, poistettaisiin. Tässä mielessä nämä kaksi asiaa on liitettävä käsittelyssä yhteen, ja tältä osin ponsiesitys ei johtaisi siihen hyvään tulokseen, jolla siihen pyritään.

Ed. L u u k k a i n e n: Arvoisa puhemies! Liikevaihtovero on oivallinen instrumentti kulutuksen ohjaamiseksi kestävän kehityksen suuntaan, siksi kierrätystuotteet pitäisi vapauttaa liikevaihtoverosta. Niistähän on jo aiemmin maksettu liikevaihtovero vähintään kerran, ja jos ne ovat kiertäneet useampaan kertaan käytössä, joka kerta on rapsahtanut vero.

Toiseksi kirjojen liikevaihtoverosta. Suomessa on toiseksi korkein liikevaihtovero kirjoille koko Euroopassa, ja paitsi kulttuuripoliittisista syistä myös erityisesti integraatiopaineiden takia myös kirjat pitäisi vapauttaa liikevaihtoverosta.

Siksi, arvoisa puhemies, ehdotan pontta, joka on pöydille jaettu, eli ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pikaisesti eduskunnalle esityksen kirjojen ja kierrätystuotteiden vapauttamiseksi liikevaihtoverosta."

Ed. L a h t i - N u u t t i l a: Arvoisa puhemies! On varmasti totta, että koko liikevaihtoverojärjestelmä ansaitsisi myös tässä puheenvuorossa laajemman käsittelyn. Totean kuitenkin, että käyty keskustelu on jo varsin täydellisesti ja perusteellisesti ollut tätä laajaa käsittelyä. Sitä paitsi meidän on syytä muistaa, että me hyvin pian olemme siirtymässä tältäkin osin uuteen järjestelmään, arvonlisäverojärjestelmään, jonka hallitus on ilmoittanut toteuttavansa vuoden 1994 alusta.

Omalta osaltani tuon puheenvuorossani esille vain kulttuurisen yksityiskohdan eli erityisesti kirjojen liikevaihtoverotuksen. Ed. Hannele Luukkaisen ehdottamalla perustelulausumalla, jota kannatan, tähdätään siihen, että eduskunta vaikuttaisi hallitukseen, joka valmistelee arvonlisäverojärjestelmään siirtymistä vuoden 1994 alusta. On luonnollista, että tuo lausuma on muotoiltu tähän ajankohtaan ja tähän lakiin liittyväksi, mutta totta kai meidän on nähtävä vähän kauemmaksi ja todettava oleva tilanne eli se, että arvonlisäverojärjestelmän uudistus on tulossa.

Viime tiistaina täysistunnossa sekä opetusministeri että kulttuuriministeri, joista kumpikaan ei ole nyt paikalla, ilmaisivat selkeästi kantansa kirjojen vapauttamiseksi liikevaihtoverosta ja myös arvonlisäverosta. Tosin tuohon vakuutteluun jäi opetusministeri Uosukaisen osalta se varauma, että arvonlisäverojärjestelmä pitäisi toteuttaa kahdella verokannalla, alemmalla ja ylemmällä. Silloin kirjoja verotettaisiin alemman verokannan mukaan.

Ainakin kulttuuriministeri vetosi eduskuntaan, että se eri tavoin antaisi tukensa tälle pyrkimykselle, siis vapauttaa kirjat liikevaihtoverosta ja arvonlisäverosta. Ministeri ehkä edusti tällöin itseään laajemmin keskustan eduskuntaryhmän kantaa. En voi sitä tietää. Ehkä keskustan eduskuntaryhmän edustajat voivat nyt tässä keskustelun vaiheessa ilmoittaa, mikä on keskustan kanta suomalaisen kulttuurin kannalta perustavaa laatua olevan tekijän eli kirjan verokohteluun. Ministeri saisi tietysti nyt itse olla tukemassa eduskuntaa ja olla hyväksymässä ed. Luukkaisen perustelulausumaa.

Hyvät keskustan kansanedustajat! Nyt olisi aika paljastaa kortit myös tässä verotuskysymyksessä. Tiedän, että tuloverotuksen osalta teillä käy keskustelu kuumana ja se käy kuumana erityisesti toisen suuren hallituskumppaninne, kokoomuksen kanssa. Mitä mieltä te keskustan edustajat oikein olette tästä arvonlisäverosta ja liikevaihtoverosta kirjojen osalta? Haluatteko vihdoin antaa selkeät eväät omalle hallitukselleenne siitä, miten verotuksen linjakysymyksiin olette itse paneutuneet ja mitä kantaa niissä edustatte? Tukemalla tulevassa äänestyksessä kannattamaani pontta kerrotte kerrankin reilusti kantanne.

Tämä ehkä auttaisi myös sitä pyrkimystä, että hallituksen esitys arvonlisäverojärjestelmästä tulisi eduskunnan käsittelyyn ensi kevätkaudella, mikäli nykyinen hallitus vielä silloin toimii, eikä se jäisi talousarviokäsittelyn ruuhkiin syksyllä 1993, vaikka verolakien käsittelyn perinne osoittaisikin joulukuuta.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on mittava toivomusaloitteiden luettelo. Suurin osa toivomusaloitteista, jotka nyt tulevat hylätyiksi, on hallituspuolueiden edustajien tekemiä. Erityisesti ed. Sirkka-Liisa Anttila on ahkeroinut myös tässä suhteessa. Erityisesti suomalaisen kulttuurin perustekijän, kielen ja kirjan, puolustamiseksi halutaan liikevaihtovero poistaa kirjoilta hyvin monessa toivomusaloitteessa. Mielestäni eduskunnalla on nyt erinomainen tilaisuus ilmaista tahtonsa kirjan ja kierrätystuotteiden puolesta, antaa ohje hallitukselle, miten sen tulee valmistella näiden osalta arvonlisäverojärjestelmää.

Esko Ahon hallituksen ohjelmassa todetaan, mikäli hallitus enää tippaakaan ohjelmaansa muistaa, että "liikevaihtoverouudistuksen yhteydessä selvitetään, voidaanko kirjoihin soveltaa alhaisempaa verokantaa". Käsittelyssä olevalla lausumalla eduskunta voi vastata, että voidaan, voidaan jopa vapauttaa liikevaihtoverosta kokonaan. Hallituksen ohjelmakohtaan viitaten voi vain ihmetellä, ettei hallitus kyennyt asiaa selvittämään 1,5 vuodessa ja ottamaan sitä jo tähän liikevaihtoverolakiin mukaan. Hitaita ovat hallitusherrojen kiireet muissakin asioissa.

Kun katselee liikevaihtoverotuksen ja liikevaihtoveron historiaa, niin kannattaa todeta, että liikevaihtovero otettiin Suomessa käyttöön vuonna 1941. Vuosina 1951 — 1963 varsinaiseen kirjallisuuteen kuuluvien kirjojen myynti oli Suomessa verotonta. Niistä ei siis tänä aikana peritty liikevaihtoveroa. Kun tämä hallitus leikkaa tuhoavasti talousarvioesityksessään kirjastomäärärahoja, sen olisi aika tulla vastaan kirjastokulttuurin elvyttämiseksi edes vuoden 1994 alusta suhtautumalla uudella tavalla kirjojen liikevaihtoverotukseen.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itsekin pitänyt erittäin tärkeänä kirjojen liikevaihtoverottomuutta nimenomaan siitä näkökulmasta, että Suomi on pieni maa ja pieni kielialue ja on hyvin tärkeätä, että pystymme omaa kulttuuriamme ja sivistystasoamme ylläpitämään ja edesauttamaan.

Tämän hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä on tullut käsitellyksi oma lakialoitteeni, jolla olen esittänyt, että oppikirjoilta poistettaisiin liikevaihtovero. Kuitenkin olen tämän mietinnön takana siinä mielessä, että tämä on ikään kuin osittaisuudistus ja meille on tulossa liikevaihtoveron kokonaisuudistus hyvin nopeasti, muutaman kuukauden kuluttua saamme sen käsittelyyn. Mielestäni se on oikea hetki vetää linjausta, miten liikevaihtoveron suhteen tullaan jatkossa menettelemään. Pitää harkita täydelleen kokonaisuutena, mitkä ovat mahdollisesti ne kohdat, joissa tulee esittää alempaa liikevaihtoveroa, jos tällaiseen jatkossa päädytään. Ennen kokonaisuudistusta ei tähän tule ottaa kantaa.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisen kerran kuulin arvostamani kansanedustaja Linnainmaan sortuvan selittelyyn. Hän varsin hyvin tietää sen, että eduskunta voi, kun se tahtoo, perustelulausumilla, mistä nytkin on kysymys, antaa selvän ja selkeän evään siinä suhteessa, miten hallitus esimerkiksi valmistelee arvonlisäverojärjestelmää.

Mielestäni olemme tilanteessa, jossa nyt kokoomuksen ja keskustan ja muidenkin hallituspuolueiden kulttuuria ja suomalaista kirjaa tukevat ystävät nostavat kätensä pystyyn. Nyt olisi aika toimia. Nyt olisi aika viisasta ja varmasti viisastuttaakin hallitusta.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Linnainmaalle: Osauudistushan ei mitenkään voi syödä kokonaisuudistusta. Päinvastoin osauudistus tukee sitä, mikä on tulossa, tavallaan luo linjauksia sille kehityssuunnalle, mihin eduskunta haluaa kokonaisuudistusta tehtävän.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Linnainmaan käsitykseen uudistuksen menettelytavoista. Minullakin on yksi aloite liittyen suoramyyntiin suoramyyntihalleista ja liikevaihtoverokysymykseen siinä, joka on ongelmallinen kohta.

Liikevaihtoveron kokonaisuudistuksesta ja arvonlisäverosta on puhuttu niin kauan kuin minä muistan. Nyt se rohkeasti toteutetaan, kuten aivan oikein onkin. Ei veropolitiikkaa kuitenkaan tehdä yksittäisillä ponsilla, vaan kyllä uudistusta täytyy katsoa kokonaisuutena. On lukematon määrä sellaisia kohtia, joille voidaan vaatia tietyin perustein matalampaa verokantaa. Kyllä tätä täytyy katsoa kokonaisuutena huolimatta siitä, että oppikirjat ovat tietysti yksi keskeisimpiä asioita, joita tässä yhteydessä joudutaan pohtimaan.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minua hämmästyttää tässä nyt se, että hallituspuolueiden kansanedustajat yksi toisensa jälkeen nousevat ylös ja kehuskelevat aloitteillaan, mitä he ovat tehneet liikevaihtoverouudistuksen eteen. Kuitenkin he ovat itse tienneet tai heidän ainakin pitäisi hallituspuolueen edustajina tietää, että kokonaisuudistus on tulossa. Pelataanko tässä nyt ikään kuin kahta peliä yksillä säännöillä?

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilän perustelemassa puheenvuorossa kävi selville se, että hän kannattaa arvonlisäjärjestelmän tuomista Suomeen sillä tavalla, että siinä on vähintään kaksi verokantaa, alempi ja ylempi.

Minä toivon nyt sitä, että myös koko hallitus voisi ottaa tämän linjan. Tähän mennessähän maan hallitus on ilmoittanut valmistelevansa arvonlisäverojärjestelmää sillä tavalla, että siinä olisi vain yksi verokanta ja liikevaihtoveroprosentti olisi nimenomaan 22.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan hylkäysehdotusta ja perustelulausumaehdotusta.

Herra puhemies! Sipanneen kassan diktatuuri ja leikkausten saama valtaisa rujoisuus tulevat pakottamaan verolinjan tarkistamiseen.

Vasemmistoliiton kansanedustajilla ei ole verotuksen osalta tarvetta minkäänlaisiin linjanmuutoksiin. Me vastustimme Liikasen — Puolanteen "suurta verouudistusta" ja olemme ilmoittaneet vastustavamme myös Viinasen "vuosisadan verouudistusta". Sosialidemokraatitkin tuntuvat tulevan kovin hitaasti ja heiveröisesti sosiaalisesti tuntoihinsa eksyttyään välillä isotuloisten verotuksen kevennysretkelle. Keskustakin on valmis kohdentamaan verotusta toisin, kiristämään suurituloisten veroprogressiota.

Mutta kokoomus on kokoomus, toivoton musta pekka, se torjuu suoralta kädeltä isotuloisten verotuksen keventämisen ja ajaa edelleenkin jästipäisesti suorastaan rikkaimpien ihmisten osinko- ja osaketulojen verotuksen keventämistä. Sellainen se kokoomus on. Kokoomus on perustellut kantaansa sillä, että jos suurituloisten verotusta kiristetään, se leikkaa ostovoimaa. Näin lehdissä lukee kokoomuksen kannanottona.

Minusta perustelu on naurettava. Kun hallitus leikkaa kokoomuslaisen valtiovarainministerin ehdotuksen mukaisesti työttömyyspäivärahoja, silloin ostovoiman väheneminen ei kokoomusta huoleta ollenkaan. Kun otetaan 3 000 markkaa tai vähemmän saavilta siitä vähästäkin, ostovoiman supistumisesta ei olla huolissaan, ei myöskään siitä hädästä, joka tätä kautta suoraan lisääntyy näiden pienituloisten ihmisten kohdalla. Mutta kun ehdotetaan, että otetaan joiltakin 30 000 kuussa saavilta ihmisiltä enemmän valtiolle veroja, niin kokoomus huutaa, että nyt ostovoima menee ja työllisyystilanne pahenee. Kokoomus on syvästi epäsosiaalisen verotuksen linjanvetojen isä tai äiti tässä maassa. Tässä epäsosiaalisessa verotuksessa, josta se edelleenkin pitää kiinni, pelkistyy puolueen koko linja. Luulisi, että tämä tosiasia otettaisiin huomioon eri tahoilla, kun johtopäätöksiä jatkon osalta näinä päivinä ja tulevina viikkoina tehdään.

Herra puhemies! Verorakenteen vinouma alkoi voimistua, kun tämä vapautuksen ideologia sai vallan Suomessa vuoden 1987 vaalien jälkeen. Rahamarkkinat vapautettiin silloin säännöstelystä ja veronmaksajat luvattiin vapauttaa progressiivisesta tuloverosta mahdollisimman suuressa määrin. Näitä toimia myös ruvettiin tekemään verotuksenkin osalta. Kun sinipuna verolinjansa esitti, me todella kritisoimme sitä esitystä heti. Muistan, kun kävimme silloisen valtiovarainministerin Erkki Liikasen kanssa tässä salissa tiukkaa väittelyä. Liikanen toi esille sen, että nyt kun tuloverotusta kevennetään, työhalut kasvavat ja näin koko kansantalous saa lisää vauhtia. Minä väitin jo silloin ja moni muukin vasemmiston kansanedustaja väitti hy-

vin suoraan, että jos tämä verouudistus pannaan toimeen, seurauksena on ensinnäkin verotuksen progressiivisuuden vähentyminen, koska väistämättä kuitenkin seuraamuksena on se, että muita veroja korotetaan, mikä onkin kyllä tämän verolinjan idea, eli välillisen verotuksen kiristämisen idea kuuluu tuloverotuksen keventämisen ideaan tässä oikeistolaisessa ajattelussa.

Väitin myös, että tuloverotuksen keventämisen tielle lähteminen tulee johtamaan siihen, että sosiaaliturvaa tullaan aikanaan leikkaamaan, sillä jokainen tietysti käsittää, että sosiaalivaltio rakentuu verotukselle. Siinä sitten on se tosiasia, jonka kanssa me nyt olemme tekemisissä. Verotusta on kevennetty suurituloisten osalta ja leikkauksia lyödään oikein rutkasti myös pienimpiin sosiaalietuihin. Minusta semmoinen veropopulismi, jota oli minusta myös 80-luvun lopulla hallituksen esityksissä, ei koskaan kestä. Jos aiotaan pitää sosiaalivaltio toiminnassa, pitää kerätä veroja. Kysymys on vain siitä, miten ne kohdistetaan.

Liikanen muuten vannoi silloin tältä paikalta täsmälleen, että liikevaihtoveroa ei Holkerin hallitus korota — se korotti sitä kaksi kertaa. Näin oli tietysti käyväkin, koska kuitenkin se vajaus, joka syntyi tuloverotuksen keventämisen seurauksena, oli niin suuri, että jotakin piti tehdä.

Mutta tämä liikevaihtoveron korottamislinja ei ole riittänyt — nyt se aiotaan tehdä pysyväksi — vaan sen lisäksi on kuntaverotusta kiristetty. Vuoden alussa tulee vielä toinen kuntavero eli kiinteistövero käyttöön. Kaiken tämän seurauksena on todella paitsi valtion kassan tyhjeneminen myös se, että verotuksen progressiivisuus on jyrkästi vähentynyt meillä ja näin epäsosiaalinen verotus on voimistunut.

Ensi vuoden budjettiesityksestä käy ilmi, että tulo- ja varallisuusverolla aiotaan kerätä 27,6 miljardia markkaa ja liikevaihtoverolla 40,1 miljardia markkaa valtiolle tuloja, siis suhteet ovat jo tämmöiset. Välillinen verotus. Se, mitä meillä nyt käytetään tulojen pääasiallisena keräysmuotona, ja se kohdistuu pienituloisiin raskaammin kuin tuloverotus, se on kaikille varmasti selvää ja siitä ei tarvitse enää puhua.

Kyse ei ole jostakin Eurooppaan menon edellytyksestä muuttaa verolinja tällaiseksi. Kun katselin kansalliset vertailut, niin meillä on Oecd-maista ehkä nyt jo kaikkein epäsosiaalisin verotus rakenteellisesti. Vielä pari vuotta sitten Kreikka ja Islanti olivat maita, joissa välillisten verojen osuus oli suhteessa pienempi kuin meillä, mutta nyt olemme tainneet jo niidenkin ohi mennä. Tämä Suomi on kaikkein epäsosiaalisimmin verottava maa. Ei tämmöistä linjaa, joka meillä on käytössä, ole Oecd:n piirissä muualla näin rujosti viety läpi ollenkaan eikä EY:n tai Eftan piirissäkään. Kyllä tämä on suomalaista tuotetta. Meillä on harjoitettu siis suorastaan yltiöpäistä uusliberalistista politiikkaa verotuksessa.

Mitä tulee liikevaihtoveroon, niin totta kai siinä on se mahdollisuus, että sitä käytetään myös järkevän, erikoisesti kestävän kulutuksen ohjaamisessa. Tältä osin minusta on aivan oikea esitys, että kierrätys vapautetaan liikevaihtoverosta. Olen tätä asiaa perännyt jossain vaiheessa kyselyllä ja saanut pienten kierrätysfirmojen informaatiota, ja ilman muuta siinä tapahtuu moninkertainen liikevaihtoverotus, kun vielä kierrätysfirma on liikevaihtoveron maksaja. Mutta kyllä sitä pitäisi porrastaa tietysti muutenkin. Kirjat ovat semmoinen kohde, jolta liikevaihtovero ilman muuta pitää ottaa pois, mutta kyllä sama pätee esimerkiksi lasten vaatteisiin ja elintarvikkeisiin niiden tuotteiden osalta, joihin alkutuotevähennys ei vaikuta koko voimallaan. Kyllä sielläkin on varmasti mahdollisuus ruuan hintaa painaa alaspäin liikevaihtoveroa tarkasti läpi käymällä ja tarkistuksia tekemällä. Siitä olen ihan varma ja tiedänkin, että näin on.

Mitä vasemmistoliitto kokonaislinjaksi esittää? Ed. Aittoniemihän väittää, että me vain aina vastustamme, meillä ei ole mitään positiivista linjaa. Kyllä SMP:kin on osannut vastustaa, ei sen puoleen, ja joskus on ollut ihan oikeassakin, ei siinä mitään. Silloin kun pitää ruma sana sanoa, tai sanoa "ei", niin se pitää sanoa eikö niin, ed. Aittoniemi? Jos tehdään huonoja esityksiä, niitä pitää vastustaa, jos täällä kerran kansanedustajia ollaan. Mitä me sitten esitämme?

Sitä, että rikkaille pääomaveronuudistuksen sisälle pantu miljardilottovoitto peruutetaan eli pääomaverotuksen alhaista verokantaa ei panna toimeen, vaan pysytään progressiivisessa pääomatulojen verotuksessa. Minkä takia tältä osin pitäisi poiketa yleisestä tuloverokäytännöstä, niin että jos sattuu saamaan 100 miljoonaa pääomatuloja, siinä ei olekaan enää progressiivinen verotus vaan erittäin matala 25 prosentin verokanta? Mikähän järki tällaisessakin ajattelussa mahtaa olla, kun palkansaajalta viedään 30—40 prosenttia jo pienistäkin tuloista. Me kannatamme talletusten lähdeveron nostoa 30 prosenttiin. Korkeakorkoisilla tileillä on tietääk-

seni tällä hetkellä yli 70 miljardia markkaa, eli sieltä on valtiolle saatavissa selvästi oikealla tavalla otettavaa tuloa. Nythän se vero on vain 15 prosenttia.

Myös varallisuusverolla voidaan valtiolle kerätä enemmän rahaa varallisuusveroa nostaen.

Kyllä me olemme tuloveroasteikkojen osalta sillä kannalla, että isotuloisten tuloverotusta kiristetään, taulukko kirjoitetaan uusiksi niin, että progressiivisuus puree niihin, joilla todella isoja tuloja on. Olen arvioinut, että aivan kohtuullisilla toimilla on mahdollisuus kerätä valtion kassaan ensi vuonna yli 10 miljardia markkaa nykyistä enemmän verotuloja, ja se ei satu silloin ollenkaan vielä pienituloisiin ihmisiin, jos halutaan tehdä näin. Se on poliittisen valinnan kysymys.

Minä ainakin toivon, kun näitä isojakin keskusteluja käydään, että tämä on peruskysymys, josta keskustelut käydään ja katsotaan, kuka mitäkin kantaa todella edustaa, kuka on valmis ottamaan rikkailta ja hyväosaisilta ja pitämään huono-osaisten puolta. Se tullaan näkemään niissä keskusteluissa.

Ed. Jurva: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Riihijärven tekemää perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Apukka ed. Tennilän kannattamana ehdottanut I vastalauseeseen sisältyvää perustelulausumaa.

Ed. Riihijärvi on ed. Jurvan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivyttelemättä toimiin liikevaihtoverojärjestelmän uudistamiseksi siten, että peruselintarvikkeiden liikevaihtovero poistetaan asteittain kolmen vuoden kuluessa ja että vero poistuu jo vuoden 1994 alussa tärkeimpien peruselintarvikkeiden sekä kirjojen osalta."

Ed. Luukkainen on ed. Lahti-Nuuttilan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pikaisesti eduskunnalle esityksen kirjojen ja kierrätystuotteiden vapauttamiseksi liikevaihtoverosta."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Markkula, Mattila, Miettinen, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Ollila, Paakkinen, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Rauramo, Rehn O., Renko, Riihijärvi, Rinne, Rusanen, Räty, Rönnholm, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Väistö ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Apukka, Helle, Korhonen, Laaksonen, Laine, Ojala O., Polvi, Rimmi, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Aho R., Alaranta, Alho, Andersson, Astala, Donner, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kanerva, Laakso, Lahtinen, Laitinen, Lehtinen, Leppänen P., Lindqvist, Malm, Metsämäki, Moilanen, Morri, Mäkelä, Niinistö, Nyby, Paasio, Pesälä, Polvinen, Ranta, Rehn E., Renlund, Roos J., Roos T., Rossi, Ryynänen, Röntynen, Salolainen, Seppänen, Toivonen, Tuomioja, Vihriälä, Viinanen, Vähänäkki, Väyrynen ja Westerlund.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 12 ei-ääntä; poissa 48. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Nyt on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Apukan ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 14 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 56. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Riihijärven ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 27 ei-ääntä; poissa 59. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Luukkaisen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 51. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 141
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 167
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi jakolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 52
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotukset laeiksi maatalouden tutkimuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtion maatalousteknologian tutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 146
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukseet voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 128
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi perhe-eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

---

13) Ed. U. Anttilan ym. lakialoite n:o 33 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Valtionosuusuudistuksen hyväksymisen yhteydessä viime keväänä eduskunta päätti kumota hengityshalvauspotilaita koskevan erityislain, joka takasi tietyt subjektiiviset oikeudet hengityshalvauspotilaille. Tätä muutosta perusteltiin sillä, että pyrittiin saamaan aikaan yhtenäisempi selkeämpi lainsäädäntö ja hengityshalvauspotilaiden asema säädettiin asiakasmaksulain kautta.

Tämän lainmuutoksen jälkeen on kuitenkin käynyt ilmi tapauksia, joissa hengityshalvauspotilaita, jotka ovat pieni potilasryhmä, on pyritty, jos ei nyt painostamaan, niin ainakin saamaan laitoshoidon piiriin ensi vuoden alusta alkaen. Käytännössä tämä merkitsee, että heille ei tarjota avustajamahdollisuutta ja kunta pyrkii tällaisella menettelyllä säästämään omia varojaan.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien kannalta tällainen menettely merkitsee heikennystä vammaisten asemaan. Se merkitsee sitä, että lyhytnäköinen taloudellinen etu voittaa potilaan ja yksilön subjektiiviset oikeudet. Näen tässä tilanteessa ainoaksi vaihtoehdoksi, mikäli halutaan hengityshalvauspotilaiden kotihoito taata, subjektiivisten oikeuksien laajentamisen, mikä merkitsee käytännössä sitä, että näillä hengityshalvauspotilailla tulee olla oikeus kotihoitoon, jos ei ole lääketieteellistä syytä muunlaiseen hoitoon. Tämä ajatus on tässä lakialoitteessa sisällytetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:ään. Tämä lakihan hyväksyttiin valtionosuusuudistuksen yhteydessä viime keväänä.

Toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa tämän lakialoitteen käsittelyyn, onhan

kyse vain 30—40 yksilön oikeuksista, siitä että heidän ihmisarvoaan kunnioitettaisiin.

Samanaikaisesti olisi syytä selvittää, miten tietyn vammaisen henkilön asuminen pienessä kunnassa ei kohtuuttomasti rasittaisi tämän yksittäisen kunnan taloutta. Eräs malli olisi se, että hoitokustannukset tulisivat suoraan Kansaneläkelaitoksen alaisuuteen. Muitakin mahdollisia malleja on taatusti löydettävissä. Jos tämä lakialoite otetaan käsittelyyn, niin näitä mahdollisuuksia voidaan silloin selvittää.

Yleisemminkin hengityshalvauspotilaiden tilanne valtionosuusuudistuksen jälkeen herättää mielestäni ajatuksia siitä, kuka pitää huolta niistä pienistä ihmisryhmistä, pienistä vähemmistöistä, joilla ei ole takanaan suuria eturyhmäjärjestöjä. Näen, että tämä saattaa olla erittäin huonon kehityksen alkua ja vain eräs esimerkki, jota tällä lakialoitteella pyritään nyt paikkaamaan. Näenkin, että erityisen tärkeää on, että valtionosuusuudistusta ja sen mahdollisia suuriakin negatiivisia vaikutuksia näiden pienten vähemmistöjen asemaan seurataan.

Pidän erittäin myönteisenä sitä, että tähän lakialoitteeseen sain myös hallitusryhmien kansanedustajien allekirjoituksia, ja pidän erittäin myönteisenä asiana sitä, että kun ed. Stenius-Kaukonen laati tästä asiasta kirjallisen kysymyksen, niin sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö allekirjoitti sen. Mielestäni tämä osoittaa sitä, että asiasta on laajempaakin huolta, ja siksi olen toiveikas sen suhteen, että tässä asiassa saataisiin aikaan sellainen muutos, että hengityshalvauspotilaiden kohtalo ei joudu vain yksittäisten kuntien talouspomojen päätettäväksi.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. U. Anttila jo kuvasi tämän aloitteen sisällön, ja hänen puheenvuorostaan kävi ilmi myös se, että olemme olleet tässä yhteistyössä. Kyselyyn ei vielä ole tullut vastausta, mutta toivottavasti se jo edesauttaa tämän asian eteenpäinmenoa. Mutta tätä asiaa ei varmasti voi järjestää muuten kuin lainmuutoksella. Kuten ed. Anttila totesi, niin suurin osa allekirjoittajista on sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä, joten toivon, että valiokunta ottaa tämän asian käsiteltäväksi.

Silloin kun tätä isoa pakettia käsiteltiin valiokunnassa, niin yritin kysellä asiantuntijoilta, aiheutuuko tästä jotain ongelmia, että nämä erityislait kumotaan - hengityshalvauspotilaita koskeva laki ei ollut ainoa erityislaki, joka kumotaan — mutta siinä vaiheessa kukaan ei osannut tuoda esille mitään ongelmaa, joka tästä voisi aiheutua.

Kuten ed. Anttila totesi, tämä ongelma on ilmennyt vasta jälkikäteen, se että hengityshalvauspotilaiden asema saattaa huonontua. Sen vuoksi olisi perusteltua, että valiokunta todella pikaisesti ottaisi tämän käsittelyyn ja korjaisi havaitun epäkohdan. Toivon todella, että ensi viikolla jo tästä tehdään valiokunnassa päätös.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Ei ainakaan puheenjohtajasta ole kiinni ja vaikkapa ensi viikolla tämä tehdään. Mutta varapuheenjohtajasta voi olla jo kiinni ja myös keskustan edustajista, että tällainen epäkohta voitaisiin korjata. Rahallisestihan se ei ole suuri, periaatteellisesti sitäkin suurempi ja näiden ihmisten kannalta todella tärkeä asia.

Tämä kuvastaa tilannetta. Kun näitä lakeja kauhealla tohinalla muutetaan, niin ei oikein kenelläkään tunnu olevan kovin tarkkaa tietoa kaikesta siitä, mitä tapahtuu. Tämän takia olisi hyvin tärkeätä, että hallitus suostuisi nyt siihen ja hallituspuolueiden kansanedustajat eduskunnassa, että ed. Ulla Anttila ja muiden allekirjoittama lakialoite tulisi mahdollisimman nopeasti käsitellyksi ja myös hyväksytyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon:

14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 (HE 56)

15) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 10)

16) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28 (HE 126)

17) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29 (HE 175)

18) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 112)

19) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8 (HE 159)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.45.

Täysistunto lopetetaan kello 14.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen